

Årsredovisning
år 2017

FoUU-centrum Fyrbodol

På Närhälsan FoU primärvårds webbportal <http://www.narhalsan.se/fou-primarvard> finns Årsredovisning FoU primärvård Västra Götalandsregionen som PDF.

FoU-året 2017

Under 2016 disputerade tre personer och en medarbetare blev Fil.lic., vilket var nytt rekord för vår lilla förhållandevis unga enhet. Det gjorde att tid och energi inte fanns för att starta upp några större projekt. Under 2017 blev det däremot full fart med utveckling av nya initiativ. Sedan tidigare har Fyrbodals Forsknings- och Utvecklingsenhet haft ambitionen att också arbeta med Utbildningsfrågor och det har funnits tankar på att också börja arbeta med Innovation. 2017 blev det året som utbildning och innovation växte sig så starkt att vi internt vågade börja kalla oss för en FoUUI-verksamhet.

På utbildningssidan gestaltade detta sig genom att den populära kursen Vetenskapligt förhållningssätt blev akademiskt bedömd och anpassad som en poängsatt högskolekurs. På innovationsområdet fördjupades tankarna kring att försöka utveckla Färgelanda vårdcentral till en innovationsvårdcentral. Detta för att undersöka hur en landsbygdsvårdcentral påverkas av ett sådant tilläggsuppdrag och skapa lärande kring hur primärvård kan/bör bygga upp innovationsarbete. FoU primärvård har under 2017, tillsammans med Närhälsans utvecklingsenhet, Högskolan Väst, Fyrbodals hälsoakademi och Innovationsplattformen, startat upp ett projekt som involverar hela arbetsplatsen i innovationsarbete. Man har under året gått en gemensam utbildning och påbörjat ett antal mindre studier.

Samarbetet med NU-sjukvården och Högskolan Väst har fördjupats genom det gemensamma samverkansorganet Fyrbodals Hälsoakademi (FHA). Den ovanstående kursen i vetenskapligt förhållningssätt är ett mycket bra exempel på detta. Ett annat exempel är att under hösten 2017 genomförde FHA en sökkonferens där forskare och utvecklare från NU-sjukvården, Närhälsan och Högskolan Väst gick igenom de utmaningar som finns inom välfärdsteknologi, digitalisering och e-hälsa. Slutsatsen blev att FHA ska koncentrera sig på området och ett antal ansökningar genomfördes under slutet av året (Interreg., Kamprad).

FoU-verksamheten har fortsatt att stödja medarbetarnas forskningsprojekt i enlighet med uppdraget. Särskilt fokus har varit på Kvinnors hälsa-projektet Anti-Stress där tre forskare varit sysselsatta i vetenskaplig utvärdering och forskning.

Det finns i nuläget tre doktorander igång. Två av dem har haft halvtidsseminarium och en har bytt lärosäte under året. Det finns två predoktorander och de kommer förhoppningsvis att bli antagna till forskarutbildning under det kommande året

De forskarseminarier som bedrivs sedan ett antal år tillbaka har fortsatt att vara välbesökta och uppskattade. Det har också genomförts seminarier i kvalitativ metod som varit uppskattade

Under 2018 kommer arbetet med innovation att fördjupas. FoU primärvård ska ta ställning till om innovationsarbete ska vara en del av uppdraget. Det ska också avgöras om det behövs en forskningsplattform som har fokus på forskning om innovation och organisation. En annan viktig arbetsuppgift blir att finna vägar att behålla de nydisputerade i Fyrbodals samt att få in några doktorander till. Detta är först och främst en ekonomisk utmaning.

Sven Kylén
FoU-chef

Innehållsförteckning

Forskning	1
Ledning och organisation	1
FoU primärvård Västra Götalandsregionen.....	2
Stabsträffar	2
Verksamhetsträffar	2
Nätverksträffar	2
Kunskapskapital	3
Infrastrukturens progress av kunskapskapital under året	3
Forskarutbildning	3
Vetenskaplig produktion	4
Artikel.....	4
Konferensbidrag	4
Handledning.....	7
Forskningsplattformar.....	8
Forskningsplattform för psykisk hälsa/ohälsa.....	8
Forskningsplattform för muskuloskeletal hälsa	9
Utveckling	9
Seminarier	9
Forskarseminarium	9
Regionala, nationella och internationella vetenskapliga möten med egen vetenskaplig presentation	10
Utarbetande av regionala, nationella och internationella riktlinjer.....	11
Regionala, nationella och internationella kliniska studier	11
Konferenser	12
Kvalitetsregister	13
Utbildning.....	13
Forskningsmetodik i primärvård och folktandvård.....	13
Kurs Vetenskapligt Förhållningssätt	13
Utvärderingsmetodik i kvantitativa och kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvården, 7,5 högskolepoäng	14
Innovation	14
Infrastruktur.....	15
Tillhandahålla lokaler och basal utrustning som möjliggör klinisk forskning och utbildning	15
Samverka med akademi och andra landsting	15
Fyrbodals Hälsoakademi - för utveckling av vårdverksamheter.....	15
Ekonomi.....	16
Verksamhetsplan för år 2018	16

Forskning

Ledning och organisation

FoU-chef Sven Kylén
FoU-koordinator Annette Johansson
FoU-koordinator Eva Larsson
FoU-strateg Anna Bergenheim
FoU-ledare Bertil Marklund
FoU-ledare Karin Mossberg
FoU-ledare Siv Bäck-Pettersson
Projektledare Irene Svenningsson
Projektledare Tina Arvidsdotter

Sven Kylén, FoU-chef, leg. psykolog, PhD, är adjungerad lektor vid institutionen för teknikens ekonomi och organisation, Chalmers Tekniska Högskola, verksamhetsledare vid Fyrbodals hälsoakademi som är en samverkansarena mellan Högskolan Väst, NU-sjukvården och Närhälsan. Han är även ledamot i det vetenskapliga rådet för LINA (Lärande i det nya arbetslivet), Högskolan Väst samt medverkar i Universitetskanslersämbetets (UKÄ) utvärdering av forskarutbildning i psykologi. Inom Västra Götalandsregionen (VGR) har han uppdrag som ledamot i det regionala FoU-rådet, ordförande i lokala FoU-rådet Fyrbodals, medlem i referensgrupp sociala investeringsmedel, VGR samt granskare i Innovationsfonden

Anna Bergenheim, FoU-strateg, leg. sjukgymnast, PhD, är affilierad till Institutet för neurovetenskap och fysiologi, sektionen för hälsa och rehabilitering, Enheten för Fysioterapi, Sahlgrenska Akademien, Göteborgs Universitet.

Bertil Marklund, FoU-ledare, leg. läkare, professor, är adjungerad professor vid Sahlgrenska akademien, Allmänmedicin, Göteborgs universitet.

Irene Svenningsson, projektledare, leg. sjuksköterska, PhD, arbetar mestadels med Färgelanda Innovationsvårdcentral. Hon arbetar även inom Enheten för allmänmedicin vid Göteborgs universitet med andra forskningsprojekt.

Karin Mossberg, ST-läkare, PhD, är sedan hösten 2017 FoU-ledare hos FoU primärvård Fyrbodals, hon är även affilierad till Enheten för allmänmedicin vid Göteborgs universitet.

Siv Bäck Pettersson, FoU-ledare, PhD, arbetar med att handleda doktoranderna.

Tina Arvidsdotter, projektledare, PhD, arbetar med projektet AntiStress.

Det finns ytterligare några forskare i enhetens omgivning:

Lena Virta, leg. sjukgymnast, PhD, som arbetar på Tanumshede rehabmottagning mestadels med axelrehabilitering.

Per Möllborg, överläkare, PhD, som ingår i en forskningsgrupp kring kohortstudier allergi (VG barn 2003) samt forskningsgrupp kring hur man

förebygger plötslig spädbarnsdöd. Båda grupperna är knutna till Sahlgrenska akademien, avdelningen för pediatrik, Göteborgs universitet.

FoU primärvård Västra Götalandsregionen

FoU primärvård arrangerar årligen stabsträffar för FoU-chefer, FoU-strateger samt FoU-koordinatorer, verksamhetsträffar för staber och FoU-ledare samt nätverksträffar då även doktorander bjuds in. Till Verksamhets- och Nätverksträffarna bjuds även Folktandvårdens FoU in.

Stabsträffar

Den 31 augusti arrangerades regional stabsträff i Skövde. På programmet stod information från de fyra noderna, genomgång av den nya hemsidan, information om gallring, förvaring och arkivering. Dessutom gavs information om det påbörjade arbetet med ansökningar om att definieras som Universitetssjukvårdsenheter, ALF-utvärdering och årsredovisning ur databasen FoU i VGR. FoU-koordinator Eva Larsson redogjorde för hur arbetet med årsredovisningen kan gå till samt dess innehåll.

Verksamhetsträffar

Den 19 april arrangerades verksamhetsträff i Göteborg, där Fyrbodals FoU-chef, FoU-koordinatorer, FoU-strateg samt FoU-ledare medverkade. Fokus för dagen var nyttiggörande. FoU-ledare Karin Mossberg presenterade sin forskning under titeln "Livsstil och hjärtinfarkt - vad är egentligen kopplingen?" och FoU-chef Sven Kylén presenterade arbetet med forskningsplattform psykisk hälsa/ohälsa.

Den 6 december arrangerades årets andra verksamhetsträff, denna gång i Alingsås. Det har blivit en tradition att arrangera denna träff i närheten av datum för Nobelprisutdelningen och dagen avslutades med en "Nobel-middag". Fyrbodals FoU-chef, FoU-koordinatorer och FoU-strateg deltog i dagen. Dagens presentationer var "Juridik vid datauttag och datahantering, PUL m.m." "Svensk Nationell Datatjänst (SND) – svensk infrastruktur för forskningsdata". Det blev också information om Universitetssjukvård och våra forskningsplattformar samt reflektioner från statistiker i primärvård kring statistisk konsultation, datahantering och randomisering.

Nätverksträffar

Den 25 september ansvarade FoU primärvård Fyrbodals för en nätverksträff som sammanföll med årets start av kurs Forskningsmetodik i primärvård och folktandvård, SM00016. FoU-ledare Bertil Marklund och ST-läkare/doktorand Minna Johansson föreläste, FoU-strateg Anna Bergenheim var med och arrangerade dagen och FoU-koordinatorerna stod för de praktiska arrangemangen för dagen. Deltog gjorde även FoU-chef Sven Kylén och ST-läkare Karin Mossberg.

Kunskapskapital

Infrastrukturens progress av kunskapskapital under året

FoU-strategen deltog i ”Intern kompetensutvecklingsdag kring att söka medel”. Dagen som vände sig till FoU-handledare arrangerades av FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän.

FoU-chefen har i sitt uppdrag hos Universitetskanslerämbetet genomgått en utvärderingskurs.

Forskarutbildning

Chan-Mei Ho, som är sjukgymnast vid Närhälsan Trollhättan Rehabmottagning och doktorand vid Sahlgrenska Akademien, Göteborgs Universitet. Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, forskar inom fysioterapi där vårdprocesser för patienter med misstänkt knäledsartros undersöks. Förstabledömning hos fysioterapeut jämförs med förstabledömning hos läkare, hur det påverkar patientens resultat vad gäller livskvalitet, smärta, funktion och tilltro till sin egen förmåga. Även kostnadseffektivitet kommer att undersökas samt patientens upplevelser av vårdprocesserna. Datainsamling har pågått under året med avslutande rekrytering under hösten. Samtliga uppföljningar är gjorda och dataanalys ska påbörjas.

I det kliniska arbetet har hon också som uppgift att leda och stötta förbättringsarbeten på rehabmottagningen där patientflöden stått i fokus.

Lena G Larsson, som är distriktssköterska vid Närhälsan Kungshamn vårdcentral och samordnare vid Fyrbodals Hälsoakademi genomförde sitt halvtidsseminarium på forskarutbildningen den 12 april, vid Institutionen för medicin, enheten för allmänmedicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Avhandlingens syfte är att utforska betydelsen av samverkan vid vårdplanering för patienter med komplexa vårdbehov. Huvudhandledare är professor Eric Carlström. Biträdande handledare är professor Bertil Marklund och FoU-chef, PhD Sven Kylén.

Två artiklar har publicerats under året “Flawed communications – Health professionals’ experiences of collaboration in the care of frail elderly patients” samt “Primary care managers’ perceptions of their capability in providing care planning to patients with complex needs”. Ytterligare en artikel är i manus “Vårdchefers bedömning av hur samverkan fungerar mellan sjukhus, kommun och primärvård för patienter med komplexa vårdbehov”.

Malin Östman, som är distriktssköterska vid Närhälsan Källstorp vårdcentral har en licentiatexamen vid Göteborgs universitet. Hon har under året antagits som samverkansdoktorand i vårdvetenskap på Högskolan i Borås inom ämnet Människan i vården. Malin är antagen som doktorand på 50 % samt arbetar fortsatt kliniskt 50 %. Under hösten 2017 har hon genomfört individuell studieplan, forskningsplan, etikansökan samt påbörjat kurser om ytterligare 30 hp inom ramen för forskarutbildning.

Minna Johansson, som under året blev färdig specialist i allmänmedicin, arbetar kliniskt vid Närhälsan Herrestad vårdcentral och är doktorand vid Institutionen för medicin, enheten för allmänmedicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Hon har ALF-medel för doktorand 50 %. Minna förbereder sig för disputationen som planeras hållas andra halvåret 2018. Avhandlingens namn är ”Benefits and harms of screening – examples from malignant melanoma and abdominal aortic aneurysm”. Under året har hon arbetat med en Cochrane review om screening för malignt melanom. Protokollet har publicerats och reviewn är på peer-review. Hon arbetar också med en registerstudie på screening för bukaortaaneurysm (mortalitet, överdiagnostik och överbehandling). Båda dessa studier ska ingå i avhandlingen.

Under året har hon skrivit en kommentar i The Lancet om bukaortaaneurysm hos kvinnor: Johansson M, Harris RP. Thresholds in women with abdominal aortic aneurysm. Lancet 2017 (epub ahead of print).

Hon deltar i ett Lancet Commission om CVD hos kvinnor, är med och startar upp Cochrane Sweden samt har under året startat upp ett nytt råd för Svensk Förening för Allmänmedicin (SFAM), i vilket hon är ordförande: ”Rådet för hållbar diagnostik och behandling”.

Vetenskaplig produktion

Vetenskapliga publikationer inom FoUU-centrum Fyrbodals upptagningsområde hämtas ur databasen FoU i VGR, där medarbetaren har angett sig som författare och registrerat publikationen i sitt CV. Den vetenskapliga produktionen inkluderar refereegranskade konferensbidrag under år 2017.

Artikel

Arvidsson L, Lindgren S, Martinell L, Lundin S, Rylander C. Target temperature 34 vs. 36°C after out-of-hospital cardiac arrest - a retrospective observational study. Acta Anaesthesiol Scand 2017 Oct;61(9):1176-1183.

Hansson A, Svensson A, Ahlström BH, Larsson LG, Forsman B, Alsén P et al. Flawed communications: Health professionals' experience of collaboration in the care of frail elderly patients. Scand J Public Health 2017 Jul 1:1403494817716001.

Johansson M, Harris RP. Thresholds in women with abdominal aortic aneurysm. Lancet 2017 Jun 24;389(10088):2446-2448.

Larsson L, Bäck-Pettersson S, Kylén S, Marklund B, Carlström E. Primary care managers' perceptions of their capability in providing care planning to patients with complex needs. Health Policy 2017;121:58-65.

Konferensbidrag

Bergenheim AB, Johannesson SJ, Nordeman LN, Joelsson MJ, Mannerkorpi KM. Pain spread and pain intensity improve over time in fibromyalgia and chronic widespread pain. A 12 year follow-up study. Stockholm: Fysioterapi 2017; 2017.

Bergenheim AB, Johannesson SJ, Nordeman LN, Joelsson MJ, Mannerkorpi KM.

Pain spread and pain intensity improve over time in women with fibromyalgia and chronic widespread pain. A 12 year follow up study. Madrid: Annual European Congress of Rheumatology, 14–17 June, 2017; 2017.

Johannesson SJ, Nordeman LN, Joelsson MJ, Mannerkorpi KM, Bergenheim A.

Work status in women with fibromyalgia – a 12-year follow up study. Madrid: Annual European Congress of Rheumatology, 14–17 June, 2017; 2017.

Verksamhetsåret 2017

Beviljade projektmedel 2017, där FoU primärvård medverkar som projektledare, handledare eller medsökande.

Projektledare	Handledare	Medsökande	Projekttitel	Beviljade medel kr.	Anslagsgivare
Sofia Johannesson	Anna Bergenheim		Undersökning av faktorer som bidrar till förbättring i symtom och hälsa hos kvinnor med Fibromyalgi eller Generaliserad smärta – en kvalitativ intervjustudie	98 000	Lokala FoU rådet Fyrbodal
Marc Karlsson	Susanne Bernhardsson Anna Bergenheim	Maria Larsson Lena Nordeman	Fysisk träning vid akut ländryggssmärta: en systematisk översikt av systematiska översikter	77 000	Lokala FoU rådet Fyrbodal
Maria Ridell	Anna Bergenheim Malin Östman		Fysioterapeuters erfarenheter om självbildens betydelse för val av behandling och rehabiliteringens resultat hos patienter med åttörningar.	35 000	Lokala FoU rådet Fyrbodal
Peter Hall	Anna Bergenheim	Claes-Göran Reibring	Samarbete allmäntandvård och fysioterapi i primärvård vid behandling av Temporomandibulär dysfunktion.	30 000	Lokala FoU rådet Fyrbodal
Kaisa Mannerkorpi		Anna Bergenheim Inger Gjertsson Lilas Ali	Personcentrerad behandling med eHälsa för att stödja fysisk aktivitet och hantering av symtom för hållbara hälsoeffekter hos kvinnor med långvarig generaliserad smärta.	1 000 000	ALF-medel
Pia Augustsson	Irene Svenningsson		Vårdsamordnare psykisk ohälsa – Vad har införandet av funktionen betytt för vårdcentralens inre arbete och dess personal?	40 000	FoU-rådet Fyrbodal
Anna Bergenheim, Sofia Johannesson	Anna Bergenheim.	Lena Nordeman, Monica Joelsson, Kaisa Mannerkorpi,	Tolv-årsuppföljning av patienter med långvarig generaliserad smärta eller fibromyalgi inom primärvård i Göteborg, Alingsås och Uddevalla.	60 000	FoU-rådet Fyrbodal
Sofia Johannesson	Anna Bergenheim	Kaisa Mannerkorpi	Undersökning av faktorer som bidrar till förbättring i symtom och hälsa hos kvinnor med Fibromyalgi eller Generaliserad smärta – en kvalitativ intervjustudie	98 000	FoU-rådet Fyrbodal
Marc Karlsson	Susanne Bernhardsson Anna Bergenheim	Maria Larsson Lena Nordeman	Fysisk träning vid akut ländryggssmärta: en systematisk översikt av systematiska översikter	77 000	FoU-rådet Fyrbodal
Tina Arvidsdotter		Mikael Wintell Marcus Österberg	Utvärdera sensorer genom neurofysiologisk feedback vid behandling av stressrelaterad psykisk ohälsa	100 000	Innovationsfonden

Handledning

FoU-ledare, FoU-strateg och doktorander handleder projektledare, doktorander samt kandidat- magister- och masterstudenter inom den offentliga och den privata primärvården, Folkandvården, NU-sjukvården och lärosäten. Några av dessa handledningar beskrivs nedan.

FoU-koordinator fungerar som stöd i FoU-projekt vid enkätkonstruktion, insamling av data och textbearbetning. ST-läkare inom Fyrbodals primärvård erhåller handledning för sina vetenskapliga arbeten från enhetens FoU-ledare.

Dessutom handleds kursdeltagare i Vetenskapligt Förhållningssätt både av FoU-ledare från NU-sjukvårdens FoU-enhet och FoU primärvård. Detta beskrivs mer under rubrik [Utbildning](#).

Anna Bergenheim har under året handlett:

- C-uppsatser vid fysioterapeut-programmet vid Göteborgs universitet. En har examinerats under året Ytterligare två C-uppsatser har handletts under året som planeras att examineras under våren 2018.
- Magister/Masteruppsats vid Göteborgs universitet för leg. sjukgymnast som examinerades under våren 2017.
- Magisteruppsats vid Göteborgs Universitet för leg. fysioterapeut. Examen planeras till hösten 2018.
- Bihandledare till leg. sjukgymnast i Masteruppsats vid Göteborgs Universitet. Examen planeras till våren 2018.
- ST-läkare i allmänmedicin avslutad under året.
- ST-läkare i allmänmedicin. Pågående.

Bertil Marklund har handlett Irene Svenningsson i en ansökan om medel från Innovationsfonden samt ST-läkare på kursen Vetenskapligt förhållningssätt. Han är också handledare för tre doktorander; ST-läkare, distriktsköterska samt specialistsköterska inom psykiatri.

Karin Mossberg har under året engagerats i kurs Vetenskapligt Förhållningssätt, där hon fungerat som bihandledare till ST-läkare som skriver en litteraturstudie.

Malin Östman har tillsammans med Anna Bergenheim handlett en leg. sjukgymnast i sin D-uppsats vid Göteborgs universitet. Denna planeras examineras under hösten 2018. Malin även handlett i samband med FoU-ansökan.

Per Möllborg är bihandledare för en ST läkare vid Rättsmedicin, Karolinska institutet, som blev inskriven som doktorand under hösten 2017.

Sven Kylén har medverkat som granskare i VGRs innovationsfond och bistått med bedömning av ansökningar. Han har även handlett två ST-läkare i sina individuella arbeten enligt Socialstyrelsens målbeskrivning samt en barnmorska som fått medel från det lokala FoU-rådet. Arbetet med Fyrbodals hälsoakademi har inneburit arbete med ansökningskrivande inom områdena sköra äldre och välfärdsteknologi till interreg och Kampradstiftelsen.

Forskningsplattformar

Forskningsplattform för psykisk hälsa/ohälsa

Sven Kylén och Bertil Marklund har under året varit plattformsledare. Detta är ett tidskrävande arbete och efter årsskiftet 2017/2018 kommer en ny plattformsledare att ta plats. Sven och Bertil kommer fortsatt att fungera vid stöd och rådgivning inom området. Forskningsplattformen har utvecklats till två olika grupper;

Reproduktiv och pediatrik hälsa

Inom gruppen planeras eller bedrivs projekt:

- att beskriva hur föräldrar till barn med BMI > 30 som tackar nej till behandling upplever det bemötande de fått i primärvården.
- att undersöka om en utökad föräldragrupsmodell med träffar enbart för pappor (som sällan deltar i föräldragrupper på BVC) med sina spädbarn, kan stärka pappornas delaktighet och känsla av att vara betydelsefull.
- att utarbeta en arbetsmetod för psykologer inom Mödra-och Barnhälsovården, i deras förebyggande arbete med föräldrar till spädbarn för att stödja anknytningen.
- en uppföljning hur familjer med barn med allergi och hur det påverkat familjens vardagsliv
- en uppföljning av gravida kvinnors (med BMI > 30, som tidigare undersökts i en kvantitativ studie under graviditeten) upplevelse av hälsa 2,5 år efter barnets födelse.

Planen för framtiden är att plattformsdeltagarna ska läsa och ge varandra synpunkter på ansökningar. De kommer att forma mindre grupper för projektsamarbete, då det visat sig vara svårt att hålla ihop hela gruppen med olika inriktningar i en ansökan. Dessutom kommer gruppen att användas för medverkan i projekt, t.ex. regionala ansökning. Vidare planeras temadagar för inspiration, t.ex. om ansökningar till större anslagsgivare. Vid ett kommande möte i början av nästa år kommer man att diskutera användbara instrument och enkäter inom området.

iKBT

Inom gruppen drivs följande projekt:

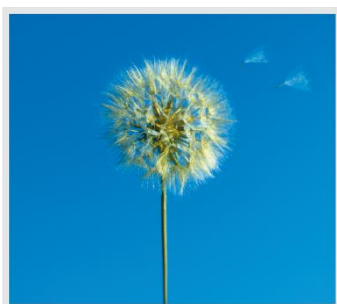
IMPACT – Internet Medierad Psykologisk behandling – Acceptance and Commitment therapy. Etikansökan är godkänd med förbehåll och man har ansökt om regionala medel för projektet. Projektets syfte är att utvärdera effekten av iKBT-behandling för ungdomar gentemot sedvanlig behandling.

EBBA - evidensbaserad psykologisk bedömning och behandling till alla. För detta pågår en ansökan till Innovationsfonden kring central enhet för psykisk hälsa (i Sjuhärad) som bland annat kan erbjuda telefontriage och iKBT. Sven Kylén har medverkat i utveckling av forskargruppen.

Forskningsplattform för muskuloskeletal hälsa

Anna Bergenheim och doktorand Chan-Mei Ho deltar i forskningsplattformen där personer från olika professioner deltar. Man har planerat för gemensamma forskningsprojekt och samarbetat kring ansökningar av forskningsmedel hos lokala, regionala och nationella anslagsgivare. Medlemmar ur plattformen har dessutom presenterat arbeten vid olika kongresser och konferenser. Ett exempel på detta är Anna, som presenterade resultat från en 12-årsuppföljning av kvinnor med fibromyalgi, som presenterades vid en europeisk kongress inom reumatologi (EULAR) i Madrid. Internationella och nationella forskningssamarbeten har startats. Det har varit tre plattformsmöten under året.

Utveckling

Genom seminarier och konferenser som FoUU-centrum arrangerar bidrar vi till en evidensbaserad hälso- och sjukvård. På dessa sätt sprids nya resultat och kunskap till praktisk vård.

Seminarier

Graviditet och fysioterapi – 2 november, halvdag

Annelie Gutke, leg. fysioterapeut, medicine doktor, specialist inom gynekologi, obstetrik och urologi Göteborgs universitet/Närhälsan Eriksberg Göteborg höll seminarium kring vanliga frågeställningar inom primärvården om graviditet och fysioterapi. Målgrupp för seminariet var fysioterapeuter/sjukgymnaster inom primärvården.

Forskarseminarium

Under året har 8 stycken forskarseminarium genomförts och seminarieserien planeras att fortsätta under 2018. Koordinator för doktorandseminarierna är FoU-strateg Anna Bergenheim. Deltagarna uppskattar seminarierna och ser dem som givande.

1. Anna Bergenheim, leg sjukgymnast, Med Dr, FoU-strateg. Presentation av forskningsstudie; ”Personcentrerad styrketräning förbättrar fysisk trötthet hos kvinnor med Fibromyalgi. En randomiserad kontrollerad studie.”

2. Maivor Olsson, sjuksköterska med specialistkompetens inom psykiatri, FoU. Vuxenpsykiatri NU-sjukvården. Doktorand vid enheten för allmänmedicin, GU. Presentation av forskning: ”Från bedömning till samverkan – teambaserad psykiatri i öppenvård.” Syftet med seminariet var att Maivor skulle få feedback på sin presentation inför sitt halvtidsseminarium, och öva sig på att försvara sin forskning.

3. Lena G Larsson, distriktssjuksköterska Närhälsan Kungshamn Vårdcentral. Doktorand vid Doktorand vid Enheten för allmänmedicin, GU. Presentation av forskning: ”Samordnad vårdplanering i primärvård – omfattning,

erfarenhet, organisation och ekonomi.” Syftet med seminariet var att Lena skulle få feedback på sin presentation inför sitt halvtidsseminarium, och öva sig på att försvara sin forskning.

4. Johan Granlund, läkare Närhälsan Lysekil, doktorand vid medicinska institutionen på Karolinska Institutet. Presentation av forskning: Epidemiologiska studier på divertikelsjukdom i tjocktarmen.

5. Kvalitativ metod – Innehållsanalysens grunder. Metodseminarium om innehållsanalys som hölls av Lena G Larsson, sjuksköterska, doktorand.

6. Sofia Johannesson, sjukgymnast, MSc, Närhälsan Uddevalla Rehabmottagning och **Anna Bergenheim**, sjukgymnast, Med Dr, FoU-strateg, FoU primärvård Fyrbodalen. Presentation av 2 forskningsstudier: 12-årsuppföljning av kvinnor med Fibromyalgi. Förändring av symtom över tid och prediktorer av smärta och arbetsförmåga. Syftet med seminariet var att få feedback på Powerpoint-presentationer inför presentation på kongressen Fysioterapi 2017 i Stockholm.

7. Marc Karlsson, sjukgymnast Närhälsan Uddevalla Rehabmottagning. Marc berättar om sin Masterstudie ”Systematisk översikt av systematiska översikter. Effekten av träning på akut ländryggssmärta”. Även diskussioner generellt kring metodik för systematiska översikter av systematiska översikter.

8. Mersiha Velic, tandhygienist Folktandvården Vänersborg. Mersiha berättade om sin forskningsstudie ”Experiences associated with emergency dental visits among Syrian asylum seeker patients, Swedish patients and the treating staff – a preliminary enquiry exploration”. Även diskussion om planerade studier.

Regionala, nationella och internationella vetenskapliga möten med egen vetenskaplig presentation

Anna Bergenheim och Sofia Johannesson deltog med en posterpresentation om “Pain spread and pain intensity improve over time in women with fibromyalgia and chronic widespread pain. A 12 year follow up study.” Vid Annual European Congress of Rheumatologi i Madrid, Spanien i juni 2017.

Lena G. Larsson har presenterat sitt doktorandprojekt ”Samordnad vårdplanering i primärvård - omfattning, erfarenhet, organisation, ekonomi” för Primärvårdsstyrelsen i Västra Götalandsregionen.

Marc Karlsson, leg. sjukgymnast, har presenterat sitt preliminära resultat från halvtidsexamination av masterarbete i fysioterapi för ”Exercise Therapy for Acute Low Back Pain a Systematic Review of Systematic reviews”. Tillvägagångssätt vid användande av AMSTAR för att bedöma kvaliteten på ingående systematiska översikter, svårigheter med överlappning (overlap) och behovet av flera oberoende granskare i de olika momenten vid framställandet av en systematisk översikt togs upp.

Muntlig presentation “Pain spread and pain intensity improve over time in fibromyalgia and chronic widespread pain. A 12 year follow-up study”. Anna Bergenheim och Sofia Johannesson. Fysioterapi 2017, Stockholm.

Utarbetande av regionala, nationella och internationella riktlinjer

Irene Svenningsson har deltagit i framtagande av Nationella riktlinjer vid depression och ångest. Hon deltar även i Socialstyrelsens expertgrupp vid utvärdering av de Nationella riktlinjerna vid depression och ångest.

Regionala, nationella och internationella kliniska studier

Irene Svenningsson deltar i den vetenskapliga delen av Care Manager som ligger till grund för utvecklingsarbetet ”Vårdsamordnare psykisk ohälsa” där 100 vårdcentraler nu har infört funktionen. Hon föreläser om forskningsresultatet vid metodstödsträffar.

Irene är även studieledare i Co-Work-Care som är ett forskningsprojekt finansierat av medel från Forte. Projektet är en vidareutveckling av vårdsamordnarfunktionen där vårdsamordnare och rehabkoordinator har ett strukturerat samarbete och där rehabkoordinator är samtalsledare vid ett konvergenssamtal mellan sjukskriven patient och arbetsledare. Syftet är att ta reda på om man ytterligare kan förbättra arbetsåtergång för patienter med psykisk ohälsa och sjukskrivning utöver de goda resultat som framkom vid den vetenskapliga utvärderingen av Care Manager.

Hon deltar också som VGRs representant i Nationellt Programråd för Primärvården.

Anna Bergenheim är projektkoordinator för ”Effekter av fysisk aktivitet med e-hälsostöd för personer med långvarig utbredd smärta”. Projektet är en multicenterstudie som äger rum i Göteborg Alingsås och Uddevalla och startar i december 2017. Projektledare är Kaisa Mannerkorpi vid sektionen för hälsa och rehabilitering vid Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborgs universitet. Anna är dessutom sedan två år projektledare i det regionala forskningsprojektet ”12-årsuppföljning av kvinnor med fibromyalgi och långvarig generaliserad smärta”.

Sven Kylén har deltagit i planeringskonferenser med Närhälsans utvecklingsavdelning

Tina Arvidsdotter har föreläst om AntiStress för primärvårdspsykologer i Södra Älvsborg, för tandläkare i Göteborg, för ST-läkare inom allmänmedicin i Fyrbodan samt vid Högskolan Väst.

Konferenser

Anna Bergenheim har deltagit i två konferenser under året;

Posterpresentation vid Annual European Congress of Rheumatology, Madrid, ”Pain spread and pain intensity improve over time in women with fibromyalgia and chronic widespread pain. A 12 year follow up study”.

Muntlig presentation vid Fysioterapi 2017, Stockholm, “Pain spread and pain intensity improve over time in fibromyalgia and chronic widespread pain. A 12 year follow-up study”.

Per Möllborg har föreläst under titeln "SIDS/SUDC, accidents and maltreatment in Sweden" vid en internationell konferens i Oslo, The Soria Moria Meeting 2017, om plötslig spädbarnsdöd.

Han har även föreläst under barnläkarveckan i Göteborg samt vid Högskolan Väst.

Sofia Johannesson masterstudent och predoktorand, som handleds av FoU-strateg Anna Bergenheim, har deltagit i två konferenser under året där hon både deltagit i en muntlig posterpresentation och ytterligare en muntlig presentation;

EULAR-Madrid. Deltog genom poster med muntlig presentation av arbetet: Work Status in women with Fibromyalgia and Chronic widespread pain. A 12-year follow-up study. Medförfattare: Lena Nordeman, Monica Joelsson, Kaisa Mannerkorpi och Anna Bergenheim.

Fysioterapi 2017-Stockholm. Deltog genom muntlig presentation på arbetet: Work Status in women with Fibromyalgia and Chronic widespread pain. A 12-year follow-up study. Medförfattare: Lena Nordeman, Monica Joelsson, Kaisa Mannerkorpi och Anna Bergenheim.

Sven Kylén och Eva Larsson deltog i en sökkonferens om välfärdsteknologi, digitalisering och e-hälsa. Detta var en konferens om verksamheternas behov av forsknings-, utvecklings-, utbildnings- och innovationsinitiativ med koppling till välfärdsteknologi, digitalisering och e-hälsa/hälsoinformatik. Dagen arrangerades av Fyrbodals Hälsoakademi. Deltagarna kom från Högskolan Väst, NU-sjukvården och Närhälsan.

Doktorand Minna Johansson har deltagit och presenterat sin forskning som muntliga presentationer eller workshops i samarbete med forskare från Island, Norge och Danmark, på Preventing Overdiagnosis-konferensen i Quebec, på möte för Nordic Risk Group i Trondheim, på Nordic Congress for General Practice på Island, på Cochrane Colloquiumet i Sydafrika, samt på ”the Guideline Challenge” i Oxford.

Kvalitetsregister

Doktorand Malin Östman har medverkat i föreläsningsserien ”Högtryck på mottagningen - hur får vi till en effektiv blodtrycksbehandling hos oss?”, i regi av registercentrum, Primärvårdens kvalitetsregister QregPV. Detta har inneburit fyra föreläsningar under hösten 2017.

Utbildning

Forskningsmetodik i primärvård och folktandvård

Närhälsan FoU primärvård VGR bedriver kurs Forskningsmetodik i primärvård och folktandvård, som är en uppdragsutbildning på doktorandnivå med Göteborgs Universitet som kursansvarig. Kursstart är på hösten och den avslutas på våren. Årets kursstart hölls i september månad hos FoU primärvård Fyrbodol under tema ”Vilken evidens kan du lita på? - kritisk granskning av den medicinska litteraturen”. Kursdagen innehöll systematisk utvärdering av bias, publikationsbias, selective outcome reporting och vikten av kritiskt tänkande. Fördelar och ignorera nackdelar med preventiv medicin kommer att diskuteras. FoU-ledare Bertil Marklund och ST-läkare/doktorand Minna Johansson föreläste, FoU-strateg Anna Bergenheim var med och arrangerade dagen och FoU-koordinatorerna stod för de praktiska arrangemangen för dagen. Deltog gjorde även FoU-chef Sven Kylén och ST-läkare Karin Mossberg.

Kurs Vetenskapligt Förhållningssätt

Till årets kurs antogs 24 personer. Vid kursstart kom 23 personer och det var dessa som också fullföljde kursen. Deltagarna arbetade inom Närhälsan (Fyrbodol 6 st., Göteborg/S. Bohuslän 7 st.), privat primärvård med vårdavtal (Fyrbodol 3 st., Göteborg/S. Bohuslän 2 st.) samt NU-sjukvården (5 st.). Samtliga sökande var ST-läkare och det fanns fler sökande än tillgängliga platser. Kursansvariga var Bertil Marklund, professor, FoU-ledare, och Eva Larsson, fil. kand., FoU-koordinator. Inom kursen ges grupphandledning och enskild handledning av disputerade handledare från FoU primärvård och NU-sjukvårdens FoU-enhet; Bertil Marklund professor, Kjell Reichenberg docent, Mogens Bove docent och Ninni Sernert professor. Under året introducerades även biträdande handledare Karin Mossberg, medicine doktor. Både handledarna och kursansvariga fungerar även som föreläsare på kursen. Dessutom engagerades Jenny Bernson odontologie doktor, Institutionen för odontologi, Göteborgs universitet, Tina Arvidsdotter filosofie

doktor, FoU primärvård Fyrbodol och Minna Johansson ST-läkare och doktorand, Närhälsan Herrestad vårdcentral. Under året påbörjade FoU-chef Sven Kylén diskussioner med Högskolan Väst om möjligheten att samarbeta kring kursen och på så sätt få den till en kurs som kan ge högskolepoäng. En kursplan togs fram och fr.o.m. år 2018 kommer kursdeltagarna att ha möjlighet att göra en fördjupad litteraturstudie som kan ge 7,5 hp.

Utvärderingsmetodik i kvantitativa och kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvården, 7,5 högskolepoäng

Kursen arrangeras av NU-sjukvårdens FoU-enhet med administrativt stöd av FoU primärvård Fyrbodol. Som föreläsare finns bland andra FoU-chef Sven Kylén med föreläsning ” Framtagande av utvärderingsinstrument för interaktionsmönster i grupper”, doktorand Minna Johansson med föreläsning ”EBM - en rörelse i kris? Bias enligt Cochrane, open data och den filosofiska kritiken av EBM - vilken evidens kan vi egentligen lita på?”.

Innovation

Projektledare Tina Arvidsdotter leder ett treårigt projekt; Främja kvinnors hälsa med Integrativ vård. Projektet är riktat till kvinnor, med interventioner för att minska stressrelaterade psykisk ohälsa. Utgångsläget för projektet är arbetet vid vårdcentraler. Syftet är att stödja patienten vid återgång i arbete efter långtidssjukskrivning för stressrelaterad psykisk ohälsa. Under våren 2017 byggdes en hemsida upp www.vgregion.se/antistress och AntiStress ljudfiler på 10 olika språk lanserades. Ljudfilerna består av medveten andning, som är ett egenvårdsprogram vid stressrelaterade besvär. Dessutom har Antistress-skolan, stresshantering med Integrativ vård, bedrivits under året. Genom resultaten från fokusgruppsintervjuer under hösten 2016 och våren 2017 har projektet utvecklats vidare och en fortsättningskurs AntiStress-dialog har drivits under hösten, där kvinnor med långvarig stressproblematik som behöver stöd för att bibehålla sin nylivskvalitet har deltagit. Flertalet i gruppen har påbörjat återgång i arbete. Systematisk metodutvärdering av AntiStress skolan som gruppintervention sker efter varje avslutad kurs genom fokusgruppsintervjuer. Integrativ behandling som en individuell intervention med interpersonella terapeutiska samtal integrerat med akupunktur sker kontinuerligt.

Det pågår ett arbete med att utveckla AntiStress-programmets utgångspunkter populärvetenskapligt och att spela in fler AntiStress-verktyg. Det pågår även utforskning av möjligheten att digitalisera programmet i syfte att vara ett lättillgängligt stöd för patienter samt ett stöd i vårdpersonalens behandlingsarbete i primärvården. Detta har skett genom en ansökan till Innovationsfonden i Västra Götalandsregionen.

Projektledare Irene Svenningsson är projektledare för Innovationsvårdcentral Färgelanda, där Sven Kylén är styrgruppsmedlem. Tillsammans med personal från

vårdcentralen har Irene deltagit i SKLs kurs Innovationsguiden, som pågår under ett år.

Doktorand Chan-Mei Ho skriver tillsammans med FoU-chef i Södra Älvsborg, en ansökan om medel till ett innovationsprojekt som avser utveckla en app som stöd i egenrehabilitering för patienter med långvarig ryggsmärta.

Infrastruktur

Tillhandahålla lokaler och basal utrustning som möjliggör klinisk forskning och utbildning

FoU-centrum fungerar som en mötesplats för att stimulera kreativitet, kritiskt tänkande och kunskapssökande förhållningssätt hos medarbetare och chefer i primärvård, folktandvård och övriga som besöker våra lokaler. Här finns även arbetsplatser som projektledare, doktorander och kursdeltagare använder då de är i behov av en arbetsplats utanför sin kliniska arbetsplats. Detta möjliggör att de kan ägna sin fulla uppmärksamhet åt forskningsarbetet.

Samverka med akademi och andra landsting

Fyrbodals Hälsoakademi - för utveckling av vårdverksamheter

Fyrbodals Hälsoakademi är en av de så kallade AIL-plattformarna där Högskolan Väst ingår i ett avtalat samarbete med externa parter om forskning och kunskapsutveckling inom ett visst område. Inom Fyrbodals Hälsoakademi samarbetar högskolan med NU-sjukvården (länssjukhusvården i Högskolan Västs närområde) och Närhälsan (den offentligt drivna

primärvården). Fokus ligger på att stärka den vårdrelaterade verksamhetsnära forskningen och kunskapsutvecklingen hos parterna genom utökade gemensamma satsningar på forsknings-, utvecklings-, utbildnings- och innovationsprojekt. Detta skall göras på ett sådant sätt att det gynnar de inblandade organisationerna, medarbetarna, patienterna och det övriga samhället.

Under våren 2017 tydliggjordes Hälsoakademins roll som samverkansaktör med målet att öka mängden vårdrelaterade FoUUI-projekt (forskning, utveckling, utbildning och innovation) med. inriktning mot verksamhetsutveckling genom samverkan och arbetsintegrerat lärande i hälso- och sjukvården, särskilt inom de prioriterade områdena: sköra äldre, psykisk hälsa/ohälsa samt välfärdsteknologi, digitalisering och e-hälsa. Hälsoakademien ska först och främst komplettera det existerande FoUUI-utbudet med projekt inom områden där det som saknas eller pågår projekt i för ringa omfattning. Behov av stöd i utvecklingsprojekt kartlades och ansökningsförfarande betonades också under våren. Efter sommaren besöktes verksamheter för planering av samverkansprojekt. En sökkonferens kring hälso-

och sjukvårdsverksamheternas *behov* av FoU-stöd i frågor om digitalisering, e-hälsa och välfärdsteknologi genomförs med chefer, utvecklare och forskare från de tre intressentorganisationer. Två större kursutvecklingsprojekt genomfördes också. I slutet av året kom meddelande om att en ansökan om välfärdsteknologi beviljats som tillför området 12 MSEK under ett tre-årigt projekt i ett samarbete med Östfold. Strax före jul höll doktoranden Helena Vallo Hult sitt mittseminarium och fick klartecken till fortsatta studier i forskarutbildning inom informatik parallellt med sin utvecklingsledartjänst i NU-sjukvården.

Sven Kylén är verksamhetsledare, Eva Larsson sekreterare. Ulrika Holmqvist primärvårdschef område V1 har varit styrgruppens ordförande och avtackades vid årets sista styrgruppsmöte.

Lena Larsson, doktorand och samordnare, har tillsammans med Ann Svensson, samordnare för Välfärdsteknologi inom Fyrbodals Hälsoakademi, deltagit i ansökningar om forskningsmedel hos Interreg som beviljats och till Kamprad stiftelsen. Hon har även deltagit i fortsatt samarbetsprojekt som stöd för studenternas examensarbete vid Högskolan Väst. Några av examensarbetena presenterades på Vårdkonferens 2017-05-30 ”Samordnad vård- och omsorgsplanering via distansmöte i Västra Götaland - hur fortsätter vi?”. Konferensen var en fortsättning på konferens som hölls första gången år 2016.

Ekonomi

Att arbeta med forskning, utveckling, utbildning och innovation i ett område med 270 000 invånare, 100 enheter och tusentals medarbetare är en utmaning. Fyrbodal-området är geografiskt stort med långa avstånd som följd. De 3,5 msek som ska räcka till allt i verksamheten gör inte det. För att kunna ha en verksamhet som är ”good-enough” behövs externa medel som tillskott. De medel som kan erövrats är helt avgörande för verksamheten i ett kort perspektiv. Däremot finns mycket sällan medel som räcker till för att garantera FoU-kompetensförsörjning för framtiden. Denna belägenhet har framförts till tjänstemän och politiker i 10 års tid utan någon som helst tillfredsställande åtgärd genomförts.

Verksamhetsplan för år 2018

Under våren 2018 planeras seminarium ”Att arbeta med flyktingar och tolk” Föreläsare kommer att vara Eva Theunis, distriktsläkare Närhälsans Flyktingmedicinska mottagning Göteborg och Ivana Egert, Tolkförmedling Väst.

Seminarium om bäckenbottenträning. Elisabeth Arkel, specialistsjukgymnast, NÄL kommer att föreläsa för kliniskt verksamma fysioterapeuter/sjukgymnaster i Fyrbodal.

Forskarseminarieserien planeras fortsätta med 7-8 seminarier under året. Vid det första kommer Claes-Göran Reibring, tandläkare och doktorand, att presentera sina pågående och planerade studier. Dessutom planeras för en föreläsning om kvalitativ forskningsmetod med Ulla Graneheim.

I samarbete med Fyrbodals Hälsoakademi kommer en studentuppsatskonferens "Vårdkonferensen 2018" att hållas på Högskolan Väst. Fokus kommer att vara "den digitaliserade vården".

Fler föreläsningar planeras om AntiStress.

Fyrbodals Hälsoakademi kommer under 2018 att fokusera på fortsatt ansökningsarbete för att erhålla finansiering till de projektidéer som inkommit. Det totalt pågående projekt som finns inom ramen för Hälsoakademin kommer också att följas upp.

Närhälsan

Närhälsan FoU primärvård Fyrbodal
Vänerparken 15, 462 35 Vänersborg
Hemsida: www.narhalsan.se/fou-fyrbodal